

Čebelarjeva opravila v marcu

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Ta mesec se začne meteorološka pomlad. Moč sončnih žarkov se hitro krepi in dan se od začetka do konca meseca že opazno podaljša. Tudi temperaturna razlika med jutrom in popoldnevom je lahko precej velika. Marca smo pogosto izpostavljeni hitrim in velikim spremembam vremena in nič nenavadnega niso niti izraziti prodori hladnega zraka ter še povsem zimske razmere, ki jim kmalu sledijo lepi sončni dnevi. V tem obdobju se pospešeno prebuja narava in svoje prebujanje naznanja s prvim spomladanskim cvetjem, kot so zvončki, žafrani, vrba iva, trobentice, proti koncu meseca pa tudi s cvetenjem breskev, marelic in drugega cvetja. Sočasno s temi pojavi v naravi se prebujujejo in odzivajo tudi naše čebele. Ta mesec bomo prvič resneje posegli v panje in postorili vse potrebno. Marec je torej že pravi čebelarški mesec.

Delo pri čebelah – prvi pregled

Sam ta mesec čebele pregledam dvakrat. Prvič na začetku meseca. Izberem lep in tople dan, ko je temperatura vsaj 12 °C v senci. Pripravim si vse potrebno, saj je treba prvi pregled opraviti karseda hitro. Najprej se lotim družin, ki sem jih že februarja označil kot sumljive, bodisi da so imele premalo hrane bodisi da sem posumil v njihovo brezmatičnost. Čebele narahlo pokadim in odprem panj. Krajne sate razmaknem in preverim, koliko hrane še imajo. Idealno je, če je najmanj 7 kg v 9 in 10 satnih in 10 kg v mojih 11+3 satnih AŽ-panjih, saj v tem primeru ni večjega dela. Vedno pa se dogodi, da kateri družini primanjkuje hrane. Nato preverim, kje je gnezdo in koliko ulic zaseda družina. Idealno je torej, da je hrane dovolj, da družina sedi na sredini in da zaseda šest ali več satov. Pri teh družinah samo preverim, koliko je zalege, in morebiti z ježkom naluknjam zaprt sat medu ob zalegi ter panj zaprem. Pri tem satja ne izvlečem, ampak ga razmaknem in v razmike posvetim z baterijsko svetilko.

Seveda pa ni povsod idealno in zdaj je čas, da zadeve popravimo. Družinam, ki nimajo dovolj hrane in ki so dovolj številne, najraje dodam medene sate, ki jim prej nastrgam pokrovce. Vstavim jih na vsako stran ob zalego. Ob tem gnezdo, če to ni na sredini, premestim tja. Satov tudi tokrat ne izvlečem. Odstranim krajne sate, gnezdo v celoti premestim na sredino in na drugo stran vrnem prej izvlečene krajne sate. Po posegu panj znova opažim in zaprem. V družinah, za katere ugotovim, da nimajo matice, ravnam na dva

načina. Po prvem sate pobrem iz panja, jih zložim na kozico in jih pred čebelnjakom ometem na časopisni papir. Seveda pred tem zaprem žrelo panja, iz katerega sem jih vzel. Te čebele si hitro izprosijo nov dom v sosednjih panjih. Če ugotovim, da je kaka družina hudo napadena z nosečo in šibko, jo zažveplam. Takšnim družinam nima smisla dodajati rezervne družine, ker obstaja možnost, da dodamo prešibko družinico in da bo trotovska družina ubila njihovo matico, s tem pa seveda ne bi naredili ničesar. Če naletim na izjemno šibko družino, ki zaseda le dve do tri ulice, dam ob levo ali desno stran panja en meden sat, poleg njega satje, na katerem ta družina sedi, nato pa spet en meden sat. Na obeh medenih satih prej nastrgam pokrovce. Vse preostalo satje, ki ga ne posejajo čebele, odstranim. Prazen prostor zapolnim z 10 cm debelim stiroporom v velikosti AŽ-satnika, namesto tega pa lahko uporabimo tudi enako debelo penasto gobo. Družino nato opažim in panj zaprem. Na koncu pregleda moram biti prepričan, da sem čebelam ustvaril kar najboljše razmere za nadaljnji razvoj.

Drugi pregled

Družine znova pregledam med cvetenjem vrbe iva, torej v drugi polovici marca, na Primorskem pa je to nekoliko prej. V tem obdobju čebele v panje prinašajo velike količine cvetnega prahu. Menjava generacij se končuje in v čebelji družini se začne obdobje bliskovitega razvoja. Ena mlada čebela vzredi 3–4 nove čebele in panj se hitro polni, zato hitro kopnijo zaloge hrane. Konec meseca napoči 40-dnevno obdobje pred pašo na akaciji, ki začne na Primorskem cveteti okoli prvega maja, v Prekmurju in na jugu države pa okoli 10.–15. maja.

Že star čebelarški rek pravi, da moramo dru-

Kontrolni panj s tehniko

Foto: Gregor Lužar

Hitri pregled družine s svetilko

žini dodati toliko hrane, za kolikor se po 15. marcu zniža tehtnica. Tega se držim, zato jih po tem datumu vsak drugi ali tretji dan v majhnih obrokih krnim s sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1, odvisno pač od vremena. Pri tem moramo biti zelo pazljivi, saj mora biti naš cilj, da čebele porabijo čim več zimskih zalog, vendar se zaloga ne sme zmanjšati na manj kot 6 kg, kolikor je mora biti stalno v družini. Med drugim pregledom torej znova ocenim stanje medenih zalog ter količino in kakovost zalege. Družinam, ki imajo v satju preveč hrane (toliko, da je matica blokirana), odstranim po en ali dva medena sata, ob zalego pa dodam prazen mlajši sat, s katerim matici omogočim dovolj prostora za širitev gnezda. **Medeno satje shranim v skladišče, nikoli v medišče!** Maja ga bom porabil za narejence ali pa ga bom še ta mesec dodal družini, ki ji primanjkuje hrane. Pri družinah, ki se lepo razvijajo in imajo že štiri ali več satov zalege, vsak drugi sat obrnem po dolžini. Tako je venec medu, ki je bil doslej zadaj, zdaj spredaj pri žrelu. Ker ga čebele tam nagonsko ne trpijo, ga začnejo prenašati okoli zalege, nekaj pa ga porabijo. S tem ustvarijo občutek paše, zato matica zaleže izpraznjene celice. **Na ta način precej povečamo gnezdo in tudi območje ogrevanja, zato to naredimo šele tedaj, ko smo prepričani, da so družine dovolj močne za vzdrževanje novega stanja.** Po posegu zvečer nalijem v krmlilnike po pol litra sladkorne raztopine.

Za dražilno krmljenje lahko v tem obdobju uporabimo tudi pogače, saj je izletnih dni več in ni toliko težav z vodo. Pogače torej uporabim šele v drugi polovici marca, in še to samo na stojiščih, ki so bolj oddaljena od mojega doma. Pri pregledih slabših družin zgolj preverim, kako se razvijajo, po potrebi dodam kak sat, če je čebel že dovolj, ter skrbim, da imajo dovolj hrane in da so odete. Sproti menjavam tudi pažni material, saj ta nikoli ne sme biti moker. Ta mesec moram biti ob koncu vsakega posega prepričan, da sem v družinah vzpostavil karseda naj-

boljše razmere za nadaljnji razvoj, to je, da družina zaseda površino, ki jo z dovolj hrane lahko obvlada in da je odeta s suhim in zračnim materialom. Marca prav tako pazimo, da so žrela panjev odprta po celotni dolžini.

Ob vsakem posegu moramo točno vedeti, kaj počnemo, kaj želimo s posegom doseči in kaj lahko pričakujemo. Pri tem je pomembno, da vedno pravilno ocenimo, kaj je družina sposobna prenesti in kakšno bo vreme v prihodnjih dneh. To so dejstva, ki jih je treba vedno upoštevati, pridobimo pa jih z izkušnjami. Napake, ki jih kdaj naredimo, nam pomagajo pridobivati izkušnje, zato se jih ne bojmo preveč.

Kaj še lahko počnemo marca?

Prazne panje, katerih družine so odmrle, temeljito očistimo. Če posumimo v kako bolezen, jih temeljito obžgemo z plinskim gorilnikom ter za 10–15 minut prekuhamo v 3–odstotnem vrelem lugu. Razkužimo tudi ves preostali že uporabljen pribor. Pripravimo in očistimo prazne prašilčke, saj jih bomo morda potrebovali že konec prihodnjega meseca. Naredimo načrt čebelarjenja v tem letu, razmislimo, na katere paše bomo prepeljali čebele, koliko satnic bomo potrebovali, uredimo naše prevozne enote in tovornjake ter pripravimo vso potrebno dokumentacijo za prevoze. Ob lepih dneh, ko se temperatura ustrezno zviša, lahko prebarvamo panje in čebelnjake, če je to potrebno. Montiramo oz. znova postavimo kontrolni panj na tehtnico in spremljamo stanje. Ti podatki nam bodo v veliko pomoč tako pri tehnoloških ukrepih v tem mesecu kot tudi vse do konca sezone. Zlasti prevaževalcem in tudi vsem drugim čebelarjem priporočam, da preberejo dva pravilnika, ki urejata čebelarstvo. Prvi je Pravilnik o označevanju čebelnjakov in stojišč, Ur. l. 55/2013, drugi pa Pravilnik o katastru čebelje paše, čebelarškem pašnem redu in programu napovedi medenja, Ur. l. 60/2013. Oba najdemo na spletu. ■

Prekuhanje panjev